

PREDRAG STOJANOVIĆ,
MILIVOJE LAPČEVIĆ

SOCIO-EKONOMSKE FUNKCIJE AKCIZA U REPUBLICI SRBIJI I NORMATIVNI NEDOSTACI NJIHOVE PRIMENE

U V O D

Iako bi se iz savremenog prizvuka samog termina, na prvi pogled, moglo zaključiti da su akcize proizvod novijeg poreskog zakonodavstva, takav zaključak bio bi daleko od istine. Naime, ovi porezi su odavno čvrsto pozicionirani na poreskopravnoj istorijskoj vertikali, i to preko svog, sada već arhaičnog, terminološkog pandana – *trošarina*. Po mišljenju većine pravnih istoričara, reč je o najstarijem obliku poreza na potrošnju. Od perioda nastanka u rudimentarnim formama, pa sve do savremenih vremena, akcize su zadržale svojstvo veoma primamljivog fiskalnopravnog instrumenta iz perspektive političkog establišmenta, ali su, ipak, sa stanovišta onih koje indirektno ekonomski pogađaju, stekle epitet “omraženog poreza”.¹ Ova negativna etiketa, proizvod je činjenice da glavne slabosti ovog poreza nisu mogle ostati trajno neprimećene, kao što se prvobitno pretpostavljalo.

Akcize predstavljaju poreski oblik čijom primenom se, *de jure*, selektivno oporezuje *promet* određenih proizvoda, dok se, *de facto*, oporezuje njihova *potrošnja*. Uporednopravno posmatrano, to mogu biti sledeći proizvodi: duvan i duvan-ske preradevine, alkoholna pića, nafta i naftni derivati (tzv. monopolski proizvo-

Dr Predrag Stojanović, profesor, dekan Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu.

Milivoje Lapčević, saradnik u nastavi u Pravnom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu.

¹ Upored.: D. Popović, *Poresko pravo*, Beograd 2010, str. 423.

